

גיליון מס' 603 פרשת אח"ק
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו
ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל
זצ"ל
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרח רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - בעניני תחנון ונפילת אפים

להקל, וכתב רבינו דאף אם פוטר הציבור בקביעות חלילה שימנע מחמת כן מלבא לביהכנ"ס, (מה טובו אהליך יעקב כ' עמוד מ"ג ועי' בס' שמענו כן ראינו ח"ג פ"ז סי' ט"ז שא"צ מוהל קבוע לשנות מקום תפילתו בשביל שיאמרו תחנון, ויכולים גם לקרא לו שיבא בכל תפילה, ועי' בס' להדבק ח"ב עמוד שי"ט שבביהכנ"ס של רבינו כמעט תמיד ל"א תחנון בגלל שהיה סנדק וגם היה שם מוהל ופ"א סיפר רבינו שאירע דבר שלא היה כבר כמה שנים שאמרו והוא רחום וצריך לעשות על כך קידוש).

אם ראוי להתפלל במנין שיש מי שפוטר מתחנון

רבינו זצ"ל היה נמנע ברוב ימות השנה מתחנון לפי שהיה סנדק, ואירע שלא היה לו ברית והיה חפץ שיתפלל עמו מוהל, כדי שלא יאמרו תחנון, והיה פעם בזמנים שהיה מתפלל במנין בביתו, שלא היה מי שיפטר במנין שבביתו מתחנון, ויצא במיוחד לתפילה בביהכנ"ס, שידע שיש שם מוהל שפוטר מתחנון, והיה מתבטא כתוב בשו"ע שפוטר מתחנון והטעם כי זה יו"ט שלו, וא"כ אם לא יאמרו תחנון יהיה כאן יו"ט עכ"ד. והגר"ג הוסיגסברג שליט"א א"ל שרבונו התבטא: הגבאי, ר' מרדכי שליט"א, צודק שאומר שצריך שלא יאמרו תחנון, כי יום שאין תחנון זה יו"ט, אין בו דינים. (תורתך שעשועי ח"א עמוד ס"ה, ועי' בלבוש סימן קל"א ס"ד שכתב והטעם שאין אומרים תחנון בפני החתן, מפני ששרוים בשמחה ועת התעוררות מדת הרחמים כמו בשבת וי"ט).

נמצא במקום שא"א תחנון שלא כדין

כתב רבינו זצ"ל, אם נמצא בביהכנ"ס שהש"ץ דילג תחנון בגלל יארכיט של רב גדול וכיו"ב שאין לו מקור בהלכה, יש להשלים אמירת התחנון אחר התפילה, (אשי ישראל סוה"ס תשובה ע"ה ועי' בבאר חפורה שרים עמוד ש"ו שהורה רבינו דבכה"ג לא יאמר התחנון מיד אחר שמו"ע ויש בזה חשש לא תתגודדו, ועי' מה טובו אהליך יעקב כ' עמוד מ"ד ובס' מאיר עוז סי' קל"א שיאמר ללא נפילת אפים, ועי' בס' שמענו כן ראינו ח"א פט"ז סי' ד' שיאמר התחנון לפני עלינו ועי' מעשה איש ח"א עמוד קצ"ו).

תחנון ביום החופה

אמר רבינו זצ"ל שביום שנכנס לחופה היה בבית מרחץ החזו"א זצ"ל בתפילת מנחה, והש"ץ לא אמר תחנון, וסבר החזו"א שזה היה מחמת רבינו, ואמר, עד שלא היה קידושין אין כאן חתן, ועוד יכול החתן לחזור בו, (ולמעשה היה שם גם החברותא של רבנו הגר"ד וינטרובי זצ"ל שהיה חתן באמצע השבע ברכות), וגם לענין חתן צריך שמירה סבר החזו"א איש שזה רק משעה שנכנס לחופה (עי' קונטרס הזכרונות פ"ח אות ע"ה ופ"ט אות כ"ט וכן השיב רבינו, בקובץ מה טובו אהליך יעקב ח"ה עמוד ש"ל, ועי' בס' שמענו כן ראינו ח"ג פ"ז סי' י"ז דסנדק פוטר גם קודם המילה דהוא מחויב בדבר אבל חתן יכול להתחרט).

לכבוד שמחת ארוסי בת ידידינו החשוב
הר"ר דוד כץ שליט"א
הכלה רבקה גאלדא תחי'
עב"ג החתן המהולל בנוש"ק כמר אהרן נ"ו
בן הרב בן ציון יחיאל פאללמאן שליט"א
יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל
ויזכו לקשר של קיימא ולבנין עדי עד
עם דורות ישרים ומבורכים וברכות עדי עד

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✉ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה 4310

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מנחם מנדל זצ"ל!

מנחם מנדל זצ"ל - השבועות הבאים בעזה:

מחנכי ירושלים הגאון רבי מרדכי הירש זצ"ל [נשחט מאוד מי שזכר להוציא לו תמונת פניו] | רבנו הגאון השאגת אריה זצוק"ל

הג"ר רבי אהרן יעקבוביץ התן הגה"צ רבי אריה לוי, מ' סיון תשל"ג

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

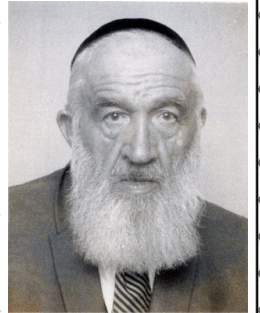
הרב רבי יצחק שוורץ ז"ל - בן דודו של מנחם מנדל זצ"ל

קרוב משפחתו

הרב רבי חיים יצחק שוורץ זצ"ל, היה בן דודו של החזון איש. חמיו היה רבי זונדל קרליץ, דודו של החזון איש ואחיו של אבי משפחת המלוכה רבי שמריהו יוסף קרליץ רבה של 'קוסובה'.

רבי יצחק זצ"ל היה חברותא בעיר קוסובה של אח החזון איש, רבי איצ'לה קרליץ הי"ד. ובהמשך נישא לבת דודו של החזון איש, הרבנית חיה (חייקה) בת רבי זונדל. בהמשך עלו יחד לארץ ישראל והתגוררו בבני ברק. רבי יצחק היה מבוגר מרבינו בהרבה שנים, וזכר אותו עוד מקטנותו ממש, מאז לידתו ב'פינסק' שברוסיה, וגם בארץ ישראל הכיר אותו היטב.

מערץ נלהב של רבנו היה רבי יצחק. דווקא מפני שהוא הכיר דורות של אנשי מעלה ויראי שמים, הוא הפליא עד מאוד בגדלותו של בינו, וכבר בהיותו רבינו אברך צעיר, דיבר רבי יצחק בשבחו כאחד הגדולים אשר בארץ. באסרו חג של שנת תשל"ב נפטרה רעייתו, ואחרי כן הוא עבר לגור בירושלים שם נישא בשנית, נלב"ע ב' אייר תשמ"ה

רבי יצחק שוורץ ז"ל

למד עמו בעל פה

כאשר חלתה רעייתו של ר' יצחק, עבר להתגורר עמה ב'מושב זקנים' בשיכון ויז'ניץ, והוא פנה אל רבינו שיאות לקבוע איתו לימוד משותף בחברותא מידי יום. רבינו נענה ואמר לו שיבוא בבוקר שעה קודם התחלת שחרית של זמן ה'נץ החמה', ויצטרף לסדר הלימוד. ואכן כך היה במשך תקופה מסוימת.

והיה ר' יצחק מספר בהתפעלות מרובה, שבעת הלימוד הם היו ישוב שלושה אנשים: רבינו, ולהבחי"ח בנו רבי שלמה שליט"א, והשלישי היה רבי יצחק ז"ל. והלימוד התקיים בחדר הגדול שבבית רבינו, כאשר בצידי החדר ישנים כמה מילדי רבינו הקטנים.

וכך היתה צורת הלימוד: - גמרא אחת החזיק ר' יצחק, וגמרא שניה החזיק ר' שלמה ואילו רבינו למד עמם בעל פה, בלא שהחזיק כל גמרא. והבן ר' שלמה היה קורא את הגמרא ומסביר, וכשהיה גומר היה רבינו אומר בעל פה את התוספות שבעמוד, תוספות אחר תוספות עד שגמר. הפלא ופלא ממש!

איני רוצה, אבל...

בתקופה ההיא שהגיע רבי יצחק ללמוד עם רבינו, הוא נחשף מקרוב לצפיפות הרבה הקיימת בבית. הקירות עצמם עמוסים בספרים, ובשני חדרי הבית הקטנים מצטופפים ילדים רכים. בשלב מסוים, אמר ר' יצחק שאינו מסוגל לראות את הצפיפות הנוראה שבבית, כאשר אותו חדר משמש גם לשינה וגם ללימוד וגם לאכילה ולשאר פעולות, וביקש רשות מרבינו להשיג כסף ולבנות לו בבית חדר נוסף, כדי להקל ולו במקצת על הצפיפות.

רבינו השיבו, אני עצמי לא מעוניין, אבל תשאל את הרבנית ותעשה מה שתענה.

ר' יצחק לא איבד זמן, ומיהר אל הרבנית, שענתה לו תשובה דומה: איני מעוניינת בהרחבת הבית, אבל תשאל את בעלי ותעשה מה שהוא אומר! ר' יצחק הבין שבאופן זה לא יתקדם כלום, והחליט על דעת עצמו לקנות

1. מפי של רבי אברהם ישעיהו בהגר"נ קרליץ, רבה של בית הכנסת 'הליגמן' בבני ברק שמענו הוספה לדברים:

רבי יצחק היה בקשר הדוק עם קרובו הגאון רבי ניסים קרליץ, וכאשר חלתה רעייתו, הבחין בו רבי ניסים כי פניו אינם כתמול שלשום, וכי מצב רוחו אינו שפיר, רבי ניסים שהכיר לליבו, ידע שהוא זקוק לדבר חיזוק רוחני שיתן לו סיפוק למשך היום, והעלה רעיון שרבי חיים קניבסקי יקבע עמו לימוד יומי בחברותא בתחילת היום, ורבי ניסים ביקש מרבינו שיקבע איתו לימוד בחברותא, ואכן כך היה. ורבי יצחק היה מאושר מהלימוד ועובדא זו מילאה אותו בסיפוק רב גם במצב ההוא.

אבנים וחומרי בניה, ויחד עם פועלים נוספים, בנה חדר נוסף בכניסה לבית, חדר שאכן שימש כ'הול' אל הבית, ואודות לכך היה מעט הקלה על הצפיפות האיומה.

"תפתח פרשת שופטים"...

סיפר בן אחיו, הגאון רבי אליהו מאיר שוורץ שליט"א: כאשר בשנת תשל"ג הדפיס רבינו שוב את חיבורו 'נחל איתן' על עניני עגלה ערופה, הוא שלח עמי את הספר לקרוב משפחתו ר' יצחק. כאשר קיבל ר' יצחק לידי את הספר, שהיה אז עדיין מודפס ב'פורמט' גדול, לא היה מסוגל לשלוט בהתרגשות הגדולה שאחזה בו, ודמעות רבות של שמחה החלו לזלוג מעיניו, עד שממש בכה בכי רב, ואמר לי אז --- הלא תפתח את פרשת שופטים, ותביט בפסוקי התורה הנוגעים להלכות עגלה ערופה, והם אך תשע פסוקים, ותראה, איך רבי חיים ברוחב ידיעתו והיקפו בתורה, השכיל לכתוב ספר כה עבה על נושא זה, אשר הוא נראה קצר וקטן....

[ומעניין לציין, כי מספר שנים אחרי פטירתו, בעוד רבינו יושב בכולל האברכים 'חזון איש' ניגש לפתע לבן אחיו הנ"ל שהינו גם מלומדי הכולל, ואמר לו, כעת נזכרתי כי בעבר ר' יצחק הפקיד בידי סכום כסף לצורך הדפסת אחד מספריי, וביקש שכאשר אשתמש במעותיו, אזכירו בראש הספר, ועד הנה לא הייתי זקוק לכסף לספרים כי ברוך ה' היו לי נדבנים, והנה בדיוק עכשיו אמרו לי שמהדורת ה'נחל איתן' נגמרה, ומבקשים להדפיס מחדש, והפעם בגודל ספר בינוני ולא גדול, כדי להקל על הלומדים, והפעם אשתמש בכסף שלו לצורך זה. ואכן כעבור תקופה ניגש אליו רבינו עם הספר החדש והראה לו שמזכירי שחלק מהוצאות ההדפסה נדב ר' יצחק ז"ל, ואמר לו, הא לך הספר במתנה, הן אתה מיורשיו של רבי יצחק...].

פרסום ראשון: רבינו מטה אוזן ופניו מביעות הערכה כשהוא משוחח עם קרובו רבי יצחק ז"ל

ברכת יישר כוח לבן אחיו הגאון רבי אליהו מאיר שוורץ שליט"א על עזרתו הרבה

המכתב שנחשף

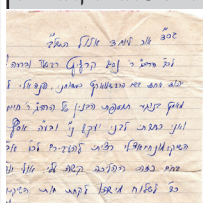
בשולי הדברים, חושפת מערכת 'דברי שיח' מסמך מעניין מאוד, שהיה שמור בגנזי משפחתו של רבי ניסים קרליץ זצ"ל גאב"ד רמת אהרן. המכתב שנכתב בידי רבי שמריהו דרדק ז"ל, שהיה ידיד ותיק למשפחת קניבסקי לדורותיה, ממוען אל הגר"נ קרליץ, וגם נותן הצצה לטירתו הרבה של רבי יצחק שוורץ למענו של רבינו זצ"ל, שהתאמץ להשיג סכומי כסף מכובדים, ופנה אל אנשים בעלי יכולת, והתרים אותם לכדי שלרבינו ובני משפחתו ירווח מעט.

והנה קטעים מתוך המכתב:

אור ליום ד' אלול תשל"ב

לכבוד הרה"ג ר' ניסים קרליץ רב שלו' וברכה!

יהודי אחד בשם הרב שווארץ כמדומני, פנה אלי לעשות מאמץ בנוגע תוספת הבנין של הרה"ג ר' חיים קניבסקי, ואני כתבתי לבני יעקב נ"י ובע"ה אסף 500 דולר, השיקים מונחים אצלי, רציתי להעבירם לכב', אבל בחום כזה ההליכה קשה עלי, אולי יוכל כב' לשלוח מישהו לקחת את השיקים.

אגב אורחא בני רצה לקבל ברכה בעדו ובעד משפחתו, מהרה"ג ר' חיים קניבסקי, אם זה אפשר....
בכבוד ובברכה, שמרי דרדק

חלק מהמכתב שהיה בגנזי משפחת רבי ניסים קרליץ

(מערכת וארכיון "דברי שיח" שומרת לעצמה את כל הזכויות ואין להעתיק ללא רשות).